Предговор към годишния доклад относно политиката в областта на конкуренцията за 2019 г. от заместник-председателя Маргрете Вестегер

В края на 2019 г. едва ли някой можеше да предвиди, че определени събития в началото на 2020 г. драстично ще променят света и световната икономика. Разпространението на Covid-19 в много отношения беше промяна в парадигмата и бяхме принудени бързо да се адаптираме и да преосмислим нашия начин на функциониране. Смятам, че можем да твърдим, че в областта на политиката на конкуренция Комисията успя да отговори на очакванията.

Съгласно правилата на ЕС за държавна помощ държавите членки могат да предоставят подкрепа на предприятията за преодоляване на сериозни затруднения в техните икономики. През март 2020 г. Комисията прие Временна рамка, която дава възможност на държавите членки да гарантират, че предприятията продължават да разполагат с достатъчно ликвидност, и да спомогнат за запазването на работните места и непрекъснатостта на икономическата дейност по време на пандемията от Covid-19. През първата половина на 2020 г., в разгара на кризата, Комисията разшири обхвата на Временната рамка на три пъти, за да отговори на нуждите на държавите членки и предприятията. Така в нея бяха включени допълнителни мерки за подкрепа за разработването и производството на продукти, свързани с Covid-19, субсидиите за заплати и рекапитализациите. Приемането на Временната рамка и последващите изменения показаха способността на Комисията да реагира на бързо променящите се обстоятелства, да се адаптира и да се справи с тях, като същевременно се отчита необходимостта от запазване на еднакви условия на конкуренция в рамките на единния пазар. Защото за да се възстановим с пълна сила, ще се нуждаем от нашия единен пазар.

Пандемията от Covid-19 неизбежно засегна и други области на политиката в областта на конкуренцията.

През март 2020 г. в рамките на Европейската мрежа по конкуренция Комисията и националните органи за защита на конкуренцията публикуваха съвместно изявление, за да пояснят как възнамеряват да прилагат антитръстовите правила по време на кризата. Комисията и националните органи за защита на конкуренцията посочиха, че ще улеснят необходимите временни мерки, които са насочени към преодоляване на недостига на доставки, причинен от пандемията. В същото време обаче те предупредиха, че няма да се колебаят да се намесят, ако кризата се използва като прикритие за антиконкурентни практики.

В областта на антитръстовата политика, през април 2020 г. Комисията публикува Съобщение за временна рамка, в което се предоставят насоки за предприятията. В съобщението Комисията посочи как ще оценява проектите за сътрудничество, свързани с пандемията от Covid-19, като например за доставка на лекарства и медицинско оборудване.

В областта на сливанията, след като първоначално ГД „Конкуренция“ публикува известие, с което прикани предприятията да отложат евентуални сливания, работата продължи почти без смущения както по отношение на по-опростените, така и при по-сложните случаи.

С гордост заявявам, че службите на Комисията се справиха с предизвикателството, породено от тази безпрецедентна криза. Много голям брой уведомления за държавна помощ бяха оценени в рамките на изключително кратко време. Контролът на ЕС върху сливанията

продължи да функционира, като Комисията изпълни правните си задължения в законовите срокове. Прилагането на антитръстовото законодателство продължи без съществено забавяне.

Но в тази връзка нека не забравяме и постигнатото през 2019 г.

Действията на Комисията през 2019 г. за насърчаване на отворените и ефективни пазари в ЕС обхванаха широк кръг от сектори. Политиката на ЕС в областта на конкуренцията продължи да подкрепя ключови политически приоритети на Комисията, свързани с вътрешния пазар, като например цифровизацията, справедливото данъчно облагане, енергетиката и климата.

Комисията доказа способността си да прилага стриктно правилата за конкуренция, като санкционира антиконкурентните споразумения между предприятията, както и предприятия, които злоупотребяват с господстващото си положение във вреда на потребителите. През 2019 г. Комисията прие 15 решения за налагане на санкции за антиконкурентно поведение. Комисията също така финализира четири дела, свързани с нарушения на антитръстовите правила, въз основа на процедурата за доброволно сътрудничество.

През 2019 г. Комисията беше уведомена за 382 сливания. Въпреки че е налице слаб спад в абсолютни стойности в сравнение с 2018 г., броят на уведомленията през 2019 г. остана много висок. Повечето сливания, за които беше направено уведомление през 2019 г., не породиха опасения във връзка с конкуренцията. През 2019 г. Комисията прие 362 решения за сливания и се намеси в 19 случая. Три сливания бяха забранени, десет сливания бяха разрешени на първия етап на разследването, след като предприятията поеха ангажименти, а други шест сливания бяха разрешени на втория етап въз основа на корективни мерки. Повечето корективни мерки, приети от Комисията през 2019 г., включват продажбата на материални или нематериални активи, което потвърждава предпочитанието на Комисията към структурните мерки.

През 2019 г. Комисията прие 308 решения за държавна помощ. Комисията одобри схеми за държавна помощ, които позволяват на държавите членки например да изпълняват цели, свързани с опазването на околната среда, да изграждат широколентови мрежи с много голям капацитет и да финансират научни изследвания в ключови отрасли. През 2019 г. беше одобрен втори важен проект от общоевропейски интерес (ВПОИ) за разработването на акумулаторни батерии, в който участват седем държави членки. Освен това Комисията продължи да полага усилия, за да гарантира, че държавите членки не предоставят неправомерни данъчни облекчения на избрани дружества, чрез които се избягва плащането на дължимите от тях данъци.

За да се гарантира, че правилата за конкуренция продължават да бъдат целесъобразни, през 2019 г. продължи тяхната оценка в съответствие с Насоките на Комисията за по-добро регулиране. В областта на антитръстовата политика продължиха оценките на Хоризонталния регламент за групово освобождаване, Вертикалния регламент за групово освобождаване, Регламента за групово освобождаване за сектора на автомобилостроенето и Регламента за групово освобождаване на консорциуми. В областта на сливанията Комисията отбеляза напредък със своята оценка на избрани процесуални и юрисдикционни аспекти на контрола на ЕС върху сливанията. По отношение на държавната помощ продължи проверката за пригодност на правилата, включени в пакета за модернизирането на държавната помощ, както и на някои други правила. През януари 2020 г. започна оценката на Известието относно определянето на пазара.

Понастоящем повечето пазари са в процес на радикална промяна, и по-специално поради фундаменталните трансформации, свързани с продължаващата цифровизация на обществото. Всички ние трябва да се адаптираме, в това число производителите, потребителите, създателите на политики и не на последно място правоприлагащите органи в областта на конкуренцията. За да продължим да бъдем в крак с времето, не трябва да бъдем самодоволни, а трябва винаги да бъдем критични към нашия начин на работа, да извличаме поуки от опита и, ако е необходимо, да подлагаме на оценка нашите инструменти за правоприлагане. Ето защо възложих изготвянето на доклада на тримата специални съветници „Competition Policy for the Digital Era“ (Политика в областта на конкуренцията за цифровата ера), който беше публикуван през април 2019 г. Специалните съветници стигнаха до заключението, че основната рамка на правото в областта на конкуренцията е стабилна и достатъчно гъвкава, за да защити конкуренцията в ерата на цифровите технологии. Специалните съветници обаче предупредиха, че особено внимание следва да се обърне на пазарната мощ на цифровите платформи. След задълбочен анализ въз основа на доклада на специалните съветници и други неотдавнашни доклади, през юни 2020 г. Комисията започна обществена консултация, за да проучи необходимостта от нов инструмент в областта на конкуренцията, който ще даде възможност за своевременно и ефикасно разрешаване на структурните проблеми в областта на конкуренцията.

Понякога стриктното прилагане на съществуващите правила в областта на конкуренцията не е достатъчно, за да се гарантира, че пазарите в цялата икономика функционират ефективно. За да се избегнат случаи на неефективност на пазара, може да е необходимо то да се допълни със специфично за сектора регулиране. Такъв може да е случаят за пазарите, на които цифрови платформи, действащи като „пазачи на информационния вход“, имат доминиращо положение. За конкурентоспособността се изисква конкуренция — както у дома, така и по света. Политиката в областта на конкуренцията сама по себе си не гарантира конкурентоспособност. Тя трябва да бъде допълнена от ефективна индустриална политика, създаваща условия за предприемачите да реализират своите идеи и позволяваща на предприятия от всякакъв мащаб да процъфтяват и да се развиват. В своето съобщение „Нова промишлена стратегия за Европа“ от март 2020 г. Комисията изложи своята визия за това какво иска ЕС да постигне до 2030 г. и след това.

Икономиката на Европа е отворена и тясно свързана с останалата част от света. Нашата отвореност обаче може да се използва, например от чуждестранни дружества, ползващи се с държавна подкрепа, за да се наруши конкуренцията на единния пазар. Нуждаем се от правилните инструменти за справяне с неблагоприятните последици, причинени от чуждестранни субсидии. Ето защо през юни 2020 г., с публикуването на Бяла книга за осигуряване на еднакви условия на конкуренция по отношение на чуждестранните субсидии, Комисията постави началото на този дебат.

В заключение, основните правила на ЕС за конкуренция продължават да са също толкова актуални днес, колкото и когато бяха заложени в Договора преди повече от 60 години. Заедно с националните органи за защита на конкуренцията Комисията ще продължи да прилага правилата по справедлив начин въз основа на факти, доказателства и задълбочен анализ при спазване на надлежната процедура. Ефективната конкуренция на вътрешния пазар насърчава иновациите, динамизма и икономическия растеж в полза на всички. Политиката в областта на конкуренцията ще допринесе за изпълнението на водещите цели на сегашния мандат на Комисията, като например екологизирането на икономиката, оформянето на цифровото бъдеще на ЕС и укрепването на икономиката, която работи в полза на хората.